

УДК 37.01:1.07.316.6

Г.Й.ВИТАК (аспірант кафедри філософії).

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Дрогобич, Україна

E-mail: gala_vitak@ukr.net тел.моб. 093-1297148

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ В УКРАЇНІ

У статті розглядаються особливості становлення арт-терапії в Україні. Майбутнє арт-терапії в сфері культури, мистецтві та науці. Автором розглянуто застосування арт-терапії в Україні як в народній творчості, новітніх технологіях, в психотерапевтичних роботах, у соціальній сфері та освіті.

Ключові слова: арт-терапія, арт-терапевтичні технології, психотерапевтична енциклопедія, мистецтво.

Вступ

Арт-терапія сьогодні активно розвивається і за кордоном, і в нашій країні, використовується з терапевтичними цілями, при вирішенні діагностичних, корекційних, психотерапевтичних завдань, і стає все більш популярним лікувальним методом в професійному середовищі. Трансформація соціально-політичної, економічної, культурно-інформаційної сфер суспільства в цілому, стимулює розвиток арт-терапевтичних технологій, дослідження, присвячені розробці арт-терапевтичних технологій та науковому аналізу їх психотерапевтичного ефекту. Все частіше арт-терапія використовуються не тільки в клінічних цілях, але як профілактичному середовищі для розвитку здорового світосприйняття і способу життя.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Арт-терапія є методологічною базою, яка об'єднує і досягнення наукової думки, і досвід мистецтва, інтелект людини та її почуття, рефлексію і діяльність. За допомогою арт-терапії можна ставити виховні та психокорекційні завдання, так і розвивати власне творче ставлення до дійсності - до навчання, спілкування, сімейного дозвілля. І в той же час на сьогоднішній день можна констатувати недостатність використання у вітчизняній медицині можливостей арт-терапії не тільки для зцілення окремих пацієнтів або груп, але і для «соціального лікування». Як у теорії, так і в практиці залишається багато білих плям і дискусійних запитань. Інтенсивний розвиток арт-терапії в Україні не випадковий. Методи арт-терапії близькі до ментальності українців, для яких характерна орієнтація скоріше на емоційно-образне переживання, ніж на раціональне вирішення внутрішньо психічних конфліктів [2, 170]. Архаїчні форми мистецтва – як прообраз сучасної арт-терапії - збереглися в народній українській творчості, що характеризується наївністю, безпосередньо-дієвим характером, мовою несвідомого, значення символів. [4, 5]. Народна творчість є джерелом душевного здоров'я людей і не просто так поширюється в Україні,

зберігаючи свої давні традиції. Українські писанки та вишиванки відомі всьому світу, і ще сто років тому для кожної української жінки і багатьох чоловіків народна творчість було невід'ємною частиною їхнього життя. До кінця XIX століття більшість людей жили в селах, де традиційна культура була обов'язковою частиною життя – усі змалку співали, танцювали, малювали. Потужний цілющий ресурс мала українська музика та пісні, які супроводжували кожен крок наших предків. Сьогодні сформувалася міська культура, яка все більше перетворює людей у споживачів мистецтва. Але необхідність в самовираженні залишається, що сприяє розвитку арт-терапії. Використання в сьогоденній українській арт-терапії форм народної творчості можна розглядати як одну з особливостей розвитку арт-терапії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спирається автор

Для розуміння предмета аналізу почну з уточнення основних понять. Розбіжності в основній термінології, відсутність чітких границь свідчать про період становлення арт-терапії в Україні як методу. Наприклад, зараз не існує єдиного написання назви цього напрямку. І, на жаль, часто арт-терапією називають ті заняття, які до неї не відносяться. «Психотерапевтична енциклопедія» під редакцією Б.Д. Карвасарського визначає арт-терапію як «використання мистецтва як терапевтичного фактору». Сюди включається і терапевтичний ефект сприйняття виготовленого мистецтва. Арт-терапія (якщо використовувати англійський варіант написання) або арт-терапія (з точки зору граматично правильного написання у слов'янських мовах) як «лікування» мистецтвом є назвою, яка часто застосовується, особливо в практиці, як назва всього напрямку, в якому використовуються різні форми мистецтва. Але англійське слово art - це одночасно і мистецтво в загальному, і живопис, зокрема. Тому часто під арт-терапією розуміють тільки вплив так званих візуальних мистецтв (живопису, малюнка, ліплення, гриму, боді-арту, мозаїки, різного виду інсталяцій із предметів, колажів, ляльок і т. п., тобто те, що можна побачити). Серед інших назв для всього цього напрямку арт-терапії - креативна терапія як терапія творчістю, експресивна терапія як терапія творчої експресією (у цій назві робиться акцент на власне творче самовираження як основну терапевтичну особливість арт-терапії), терапія творчим самовираженням (найбільш змістовно точну назву), а також мультимодальна арт-терапія, тобто терапія різними видами мистецтва.

Арт-терапія - це метод зцілення за допомогою творчого самовираження, не терапія або лікування, а саме зцілення - досягнення цілісності. Зцілення припускає духовну цілісність, гармонію духу і тіла. За своєю природою і сутністю мистецтво є психотерапевтичний метод, бо насамперед пов'язаний з адаптацією людини до навколишнього світу, сенсом існування «Я» і внутрішнім буттям людини [4, 8]. Серед загальних ознак арт-терапевтичних технологій: творче вираження пацієнтом змістів свого внутрішнього світу (можливо з використанням образотворчих матеріалів, рухів власного тіла, голосу, художніх образів, створених за

допомогою слів); створення особливих умов, середовища для зцілення; присутність терапевта поруч з пацієнтом в процесі його творчої діяльності і використання ним тих чи інших прийомів, які допомагають пацієнту виразити свої почуття і думки в художній формі і усвідомлювати зв'язок творчої продукції із змістами свого внутрішнього світу [2, 70]. В арт-терапії виділяють три терапевтичних чинника: творчої експресії, психотерапевтичних відносин та інтерпретації, а також вербального зворотного зв'язку. Дійсно, будь-які заняття творчістю призводять до терапевтичного ефекту, несуть позитивний емоційний заряд завдяки власне самовираженню самого пацієнта. І саме це відрізняє арт-терапію від інших психотерапевтичних напрямків. Однак не кожен урок малювання або музики можливо назвати арт-терапією, оскільки такі заняття не завжди містять (а найчастіше не містять) два, що залишилися терапевтичних чинника.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація.

В Україні арт-терапія знаходиться в стадії становлення. Найбільший розвиток отримали такі її форми як арт-терапія за допомогою зображувального мистецтва, танцювально-рухова терапія та казкотерапія як форма бібліотерапії. Ці форми арт-терапії активно обговорюються в науковій літературі, презентуються на різних конференціях та тренінгах [2, 35]. У меншій мірі описана робота українських арт-терапевтів в рамках кольоротерапії (Л.М. Волкова, Є.В. Пінчук), драмотерапія (Є.Л. Вознесенська), музикотерапії (Г.І. Побережная, М.С. Полякова), манкотерапії як форми пісочної терапії (В.Г. Шевченко).

Мета статті - сформулювати теоретичні підстави арт-терапії в Україні. Розглянути застосування арт-терапії в Україні як в народній творчості, новітніх технологіях, в психотерапевтичних роботах, у соціальній сфері та освіті.

Дана мета реалізується в наступних задачах: проаналізувати сучасну наукову літературу з тематики використання арт-терапії, що приводить до усвідомлення ще однієї особливості арт-терапії в Україні – її мультимодальності – використанні декількох видів мистецтв, дослідження декількох творчих модальностей. Арт-терапія сприяє високому ступеню творчої розкритості і самостійності.

Обговорення проблеми

Арт-терапія відноситься до відносно молоді та інтенсивно розвиваючої форми психологічної допомоги. У сучасній науці і практиці відбувається активний пошук її нових форм і методів. Цей пошук привів до розробки абсолютно нових форм арт-терапії: ландшафтної, ініціальної, акціальної форми арт-терапії та інших. Найбільш розробленою нам видається остання форма в рамках постмодерністського підходу (Є.Л. Вознесенська, Є.М. Морозова, Д.Г. Трунов, А.В. Старовойтов) [1, 7]. Слова «перформанс», «інсталяція», «хепенінг» вже не лякають українців. І можна вважати доведеним терапевтичний ефект колажу як форми плоскої інсталяції, карнавалу або КВН як форми перформансу в українській арт-
Особливості становлення арт-терапії в Україні

терапевтичної традиції [1, 8]. Постмодернізм знаменує новий етап у розвитку суспільства, культури і форм наукового пізнання і відображає зміну психічних структур, способів визначення проблем і потреб сучасної людини, комунікацій і психологічного захисту. Виклики часу в подоланні між-особистісних дисгармоній призвели до нових форм психотерапевтичної комунікації між пацієнтом і фахівцем. «Постмодернізм передбачає велику увагу дискурсивній практиці - різним вербальним і невербальним (в першу чергу, візуальним) способам концептуалізації та передачі суб'єктивного досвіду» [1, 9]. «Постмодерна чутливість», заснована на «поетичному мисленні» вимагає активної комунікації з пацієнтом за допомогою різних форм невербальної експресії. Арт-терапевти, що працюють в рамках постмодерністського підходу, вступають з пацієнтами в активну, динамічну комунікацію за допомогою невербальної експресії, ґрунтуючись на своїй «постмодерністичній чутливості». Акціонізм елемент терапевтичного процесу займає провідне місце у взаєминах арт-терапевт - творчий продукт-клієнт. Акціонізм пов'язаний з використанням людського тіла як інструмента і матеріалу в творчому процесі [5, 34]. Можливо, емоційність і прагнення до нових технологій призводять до поширення постмодернізму в просторі арт-терапії в Україні.

Ландшафтна арт-терапія - теж досить нова форма арт-терапії. За словами А.І. Копитіна - це ампліфікація природних архетипічних символів в природних умовах [4, 7]. Робота на природі додає можливості використання нових матеріалів і засобів художньої творчості, зокрема, природних матеріалів і різних готових об'єктів [4, 8]. Ініціаційна арт-терапія представляється нам завдяки досягненням українських арт-терапевтів (Є.Л. Вознесенська, А.В. Старовойтов, Н.Б. Ткаченко). Власне арт-терапія – найбільш адекватний метод включення ініціації в процес терапії у відповідь на несвідомий запит пацієнта в ініціюванні та його потребі в екзистенціальному досвіді. Ініціативні події традиційних суспільств дали початок ряду арт-терапевтичних технік - нанесення малюнків на тіло, створення масок і т. д. Часто арт-терапевтичні заняття супроводжуються спеціально підбраною музикою, включають вираження своїх почуттів за допомогою спонтанного руху і танцю (Л.В. Мова, В.Г. Шевченко). Використання мультимодального підходу в арт-терапії розширює можливості і репертуар ритуалів ініціацій.

Окремо хотілося б сказати про нові підходи для використання казок, визначеними українськими арт-терапевтами - легендотерапія, використанні героїчного епосу, фентезі (А.А. Бреусенко-Кузнецов), міфодрамотерапії (Плетка О.Т.). Також окремо, але як форма арт-терапії, розглядається створення мульт-фільму за допомогою сучасних технологій анімації з терапевтичними цілями (Є.Є. Голубєва, С.Ю. Мельниченка). Тут можна підходити до виділення наступної особливості української арт-терапії – роботи фахівців в розширенні своїх професійних можливостей через використання принципово нових форм арт-терапії, нових підходів у мистецтві взагалі. Аналіз сучасної наукової літератури з тематики

Витак Г.Й., 2014

використання арт-терапії приводить нас до усвідомлення ще однієї особливості арт-терапії в Україні - її мультимодальності - використанні декількох видів мистецтв, дослідження декількох творчих модальностей. Найчастіше неможливо віднести ту чи іншу технологію до певного виду або форми арт-терапії. Коли група створює карту, на якій відображені місця подій щойно написаної казки, після чого відбувається її драматизація - до якого виду віднести це заняття: до драмотерапії, власне арт-терапії або все ж казкотерапії, адже в основу всього лягла складена казка? Малюнок рухів або танець намальованого персонажа - це арт- або танцювально-рухова терапія? З'єднання різних форм терапії творчістю дозволяє максимально мобілізувати творчий потенціал клієнтів і знайти ті способи творчого самовираження, які найбільшою мірою відповідають їх можливостям і потребам, і надати кожному додаткові можливості вираження своїх почуттів і думок. У Західній Європі, як відомо, існує досить жорстке розділення власне арт-терапії, музичної, танцювально-рухової і т. д. Терапевти, які відносять себе до кожного з цих напрямків, створюють власні професійні спільноти, мають професійний кодекс, систему навчання, підвищення кваліфікації, соціальну ієрархію. Невгамовна цікавість і жага до знань, сучасних українських терапевтів призвели не до змішування, а до єднання в терапевтичній практиці різних форм і методів арт-терапії, використання різних мистецтв в терапевтичних цілях у рамках однієї терапевтичної групи або навіть сесії. Адже процес створення художніх образів нерозривно пов'язаний з тілесними рухами, просторовим сприйняттям, часто - вербалізацією і розвитком історії зображуваних персонажів. В мультимодальній арт-терапії закладена якість арт-терапевтичного процесу.

Мультимодальність української арт-терапії ставить високі вимоги як до студентів, так і до викладачів. В західноєвропейських традиціях навчання арт-терапії, як, втім, і в Росії, студент повинен мати базові знання та певний рівень розвитку в одній з творчих модальностей. Однак, як показує досвід викладання арт-терапії в Україні, для сучасного арт-терапевта важливе розуміння протікання творчого процесу і його власна здатність до імпровізації взагалі, власний творчий потенціал. Інструментом роботи в арт-терапії є особистість арт-терапевта і його тіло. Важливо не вміння арт-терапевта малювати або співати (хоча загальні знання, що стосуються художніх матеріалів або анатомії руху і композиції танцю, зрозуміло, важливі), а загальний рівень творчого розвитку, володіння і своїми почуттями, і своїм тілом. Арт-терапія сприяє високому ступеню творчої розкритості і самостійності. Тому рівень арт-терапевта в широкому розумінні цього слова можна оцінити по свободі його рухів і широті можливостей вираження себе і своїх почуттів, усвідомлення власних тілесних відчуттів, здатності відчувати стан пацієнта, використовуючи для цього своє тіло як інструмент, вміння володіти своїм голосом і тілом.

Таким чином, для реалізації цієї форми - психологічної допомоги особистості, терапевта необхідні розвинені якості: здатність до емпатії, терпіння, інтуїція, спонтанність, конгруентність (відповідність зовнішнім

прояв почуттів внутрішньому стану), уміння адекватно виражати свої почуття і володіння своїм тілом і рухами, образність, метафоричність мислення, особистісна творчість, творчий розвиток, здатність до рефлексії, загальний культурний розвиток. Арт-терапевт крім володіння різноманітними техніками і матеріалом повинен бути гнучким у використанні часу, проявляти волюві якості, постійно творчо змінюватися незалежно від проблеми, ситуації, особливостей прояву творчості учасниками групи. Поняття педагогічної майстерності арт-терапевта передбачає вміння пояснювати незвичне з позиції індивідуального вияву творчого потенціалу, надавати кожній дії в арт-терапевтичному просторі творче значення [2, 65]. Таким чином, функціями арт-терапевта є превентивна, діагностична, навчальна, розвиваюча, корекційна, терапевтична, ресоціалізуюча, оздоровча, творча. Тут також доречно розглянути кілька рівнів взаємодії пацієнта і арт-терапевта: вербальний, невербальний (паравербального, кінестетичний), несвідомий і опосередкований творчим продуктом. На відміну від наших колег в інших країнах, арт-терапія в Україні включає велику частку виробленої взаємодії - як у процесі творчої діяльності людини, так і при обговоренні готового творчого продукту. Останнє розглянуте нами як зворотній зв'язок, взаємодія через творчий продукт, і взаємодія в процесі творчості, що опосередковується терапевтичними відносинами, є важливою складовою терапевтичного процесу і психотерапевтичним фактором поряд зі спонтанною творчістю пацієнта.

На відміну від Західної Європи та Америки, де арт-терапія є окремою спеціальністю, в Україні арт-терапія цікавить педагогів і психологів-практиків, що і призвело до поширення цього методу в освіті та соціальній сфері. Багато уваги привертають арт-терапевтичним формам виховного впливу в освітньому середовищі. Як відомо, сама можливість художнього самовираження для дітей та молоді завжди пов'язана з поліпшенням їх психічного здоров'я і розвитком особистості. Тому арт-терапія отримала свій максимальний розвиток серед шкільних психологів і соціальних педагогів. «Педагогічний» напрям арт-терапії в ряді робіт називається «емоційним вихованням», «емоційною освітою» або «арт-педагогікою» [4, 117].

Таким чином, виділяємо наступну особливість розвитку арт-терапії в Україні - її переважне поширення в соціальній сфері та освіті. Арт-терапія використовується у формі групової та індивідуальної роботи, її області застосування дуже широкі. В Україні вона застосовується в реабілітації та адаптації інвалідів, в роботі з дітьми та підлітками і в сімейній психотерапії, при емоційному вигорянні педагогів і психологів. Практика використання арт-терапевтичних технологій в освітніх установах широко обговорюється в ряді робіт українських авторів, здавалося доцільність її застосування як ефективного засобу допомогти дітям з неблагополучних сімей, при порушеннях адаптації в новому колективі, з метою психологічної допомоги молодшим школярам, які мають труднощі у навчанні, в роботі з підлітковими відхиленнями. Соціально-психологічна робота у форматі

Витак Г.Й., 2014

тренінгів з використанням арт-технологій може направлятися на вирішення кола питань, які стосуються різних аспектів взаємин із суспільством і соціальними групами (наприклад, етносами), і, зокрема, на формування соціальних уявлень молоді; для формування оптимального соціально-психологічного клімату в колективі, організації, створення команди. Поширене використання арт-терапії у ВНЗ з метою формування професійної ідентичності майбутніх фахівців, розвитку їх рефлексії, творчого потенціалу. Є наукові матеріали, пов'язані із застосуванням арт-терапії в реабілітаційній роботі з психічними хворими; в соматичних стаціонарах, реабілітаційних центрах в роботі з хворими, які страждають онкологічними та іншими захворюваннями з високою імовірністю летального результату (наприклад, хворими на СНІД), в психосоматичних відділеннях [5, 225]. Також описаний досвід застосування арт-терапевтичних технологій в роботі з хімічними залежностями. Доведені переваги арт-терапевтичної роботи з дітьми та дорослими, які зазнали насильство або мають інший травматичний досвід.

Який же напрям роботи арт-терапії в Україні стане популярним? Найбільшу увагу українських арт-терапевтів буде спрямовано на дослідження, присвячені розробці арт-терапевтичних технологій та науковому аналізу їх психотерапевтичного ефекту, тенденцію, яку вже сьогодні ми можемо спостерігати. Сьогодні назріла необхідність розробки єдиних стандартів як навчання, так і підвищення кваліфікації фахівців у цій галузі, що має на увазі реєстрацію арт-терапії як окремої спеціальності. Існуюча на сьогоднішній день численність невеликих регіональних професійних співтовариств арт-терапевтів, завдяки формуванню стандартів нової спеціальності «арт-терапія», перетвориться в єдине професійне об'єднання. У більш віддаленому майбутньому, як і в інших країнах можлива інтеграція арт-терапії в систему медичного страхування, освіти, що призведе до того, що ця сфера стане невід'ємною частиною соціальних заходів профілактичного та реабілітаційного характеру.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку

Отже, у постіндустріальному суспільстві, в світі сучасних інформаційних технологій, телебачення і реклами, що характеризуються, в першу чергу, візуальністю символів, обґрунтовано використання арт-терапевтичних технологій як методу психологічної допомоги особистості. Арт-терапія найбільш точно відображає дух терапії майбутнього і відповідає постмодерністському підходу в культурі, мистецтві та науці. Арт-терапія в Україні знаходиться на стадії становлення, і зараз не слід очікувати від цього напрямку терапії чіткості і однозначності, так як мистецтво, творіння, фантазія - це завжди простір таємничості і незбагненності - в усі часи. Особливостями розвитку арт-терапії в Україні є: народна творчість, мультимодальність, прагнення до нових технологій, об'єднання арт-діяльності та психотерапевтичних форм роботи, переважний розвиток у соціальній сфері та освіті. На сьогоднішній день гостро стоїть питання про

Особливості становлення арт-терапії в Україні

реєстрацію в Україні спеціальності арт-терапевт і розвитку системи підготовки фахівців цієї спеціальності.

Список використаної літератури:

1. Арт-терапия в эпоху постмодерна / Под ред. А.И. Копытина. – СПб.: Речь, Семантика - С, 2002. – 224 с.
2. Вознесенська О.Л., Мова Л.В. Арт-терапия в роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті. – К.: Шкільний світ, 2007. – 120 с.
3. Концепція впровадження арт-терапії в дитячих лікарнях// Вознесенська О.Л., Гундерттайло Ю.Д., Латуненко Ю.Є., Немежанська О.А., Осадчук Л.А., Плетка О.Т., Скнар О.М., Яценя А.А. / За заг. ред. Вознесенської О.Л., Скнар О.М. – К.: Міленіум, 2007. – 80 с.
4. Копытин А.И. Летний арт-терапевтический лагерь. Исцеляющее искусство// Журнал арт-терапии: Мультидисциплинарное издание. – Том 8. – № 2. – Лето 2005. – С. 4-8.
5. Мак-Нифф Ш. Творчество за рамками привычного: расширение возможностей психологических исследований с помощью искусства// Арт-терапия – новые горизонты / Под ред А.И. Копытина. – М.: Когито-центр, 2006. – 336 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Art therapy in the postmodern era / ed. AI Kopytina. - St. Petersburg.: Speech Semantics - Since 2002. - 224.
2. Voznesenska OL, LV Mova Art terapiya in roboti practical psychologist: How? Vikoristannya art in osviti. - K.: Shkilny Svet, 2007. - 120.
3. Kontseptsiya vprovadzhennya art terapii in Dityache likarnyah / / Voznesenska OL, Gundertaylo JD, Latunenکو YU.Є., Nemezhanska OA, Osadchuk LA, Lash OT, OM Sknaryov ., Yatsenya AA / For zag. Ed. Voznesenskoї OL, OM Sknaryov - K.: Milenium, 2007. - 80.
4. Kopytin AI Summer art therapeutic camp. Healing Art / / Journal of Art Therapy: Multidisciplinary edition. - Volume 8. - № 2. - Summer 2005. - P. 4-8.
5. Mc Niff Sh creativity beyond the usual one: the empowerment of psychological studies through art / / Art Therapy - New Horizons / Ed A. Kopytina. - Moscow: Cogito Center, 2006. - 336.

Г.И.ВИТАК (аспірант кафедри філософії)

Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко

E-mail: gala_vitak@ukr.net

ОСОБЕННОСТИ СТАНОВЛЕНИЯ АРТ-ТЕРАПИИ В УКРАИНЕ

В статье рассматриваются особенности становления арт-терапии в Украине. Будущее арт-терапии в сфере культуры, искусстве и науке. Автором рассмотрено применение арт-терапии в Украине как в народном творчестве, новейших технологиях, в психотерапевтических работах, в социальной сфере и образовании.

Ключевые слова: арт-терапия, арт-терапевтические технологии, психотерапевтическая энциклопедия, искусство.

G.VYTAK (graduate student of philosophy).

Drogobychskiy State Pedagogical University named after Ivan Franko

E-mail: gala_vitak@ukr.net tel.mob

PECULIARITIES OF ART THERAPY IN UKRAINE

The article deals with peculiarities of Art Therapy in Ukraine. The future of art therapy in the field of culture, art and science. The author considers the use of art therapy in Ukraine as

Витак Г.Й., 2014

in folk art, new technologies in psychotherapy works in social services and education. Art therapy is being actively developed and abroad and in our country are used for therapeutic purposes in solving diagnostic, remedial, psychological problems and is becoming an increasingly popular method of treatment in a professional environment. The transformation of socio-political, economic, cultural and informational spheres of society as a whole, stimulated the development of art therapy technologies, research on the development of art therapy technology and scientific analysis of psychotherapy effects. Increasingly, art therapy is used not only for clinical purposes, but as a preventive environment for the development of a healthy outlook and lifestyle.

Art therapy is a methodological framework, which integrates and achievements of scientific thought and experience of art, intellect and human feelings, reflection and action. Through art therapy can put educational and psycho task, and developing the creative approach to reality - to learning, communication, family entertainment. Art therapy - a method of healing through creative expression, not a therapy or treatment, such as healing - achieving integrity. Healing involves spiritual wholeness, harmony of mind and body. By its very nature and essence of art is a psychotherapeutic method for primarily associated with the adaptation of man to the world, meaning the existence of "I" and the inner being of man. In Western Europe, as we know, there is a fairly strict separation own art therapy, music, dance and motion, etc. Therapists who identify themselves to each of these areas, create your own professional community, have a professional code, a system of training, qualified social hierarchy. Restless curiosity and thirst for knowledge of modern Ukrainian physicians not led to confusion, and to unite in therapeutic practice various forms and methods of art therapy, the use of different art for therapeutic purposes within the same therapeutic group or even a session. After the creation of the images is inextricably linked with bodily movements, spatial perception, often - verbalization and development history of the depicted characters. In multimodal art therapy lies quality art therapeutic process. Thus, in post-industrial society, in the world of modern information technology, television and advertising, characterized primarily vizualnisty characters reasonably use art therapy technology as a method of psychological support person. Art therapy most accurately reflects the spirit of the therapy of the future and meets postmodern approach to culture, art and science. Art Therapy in Ukraine is in its infancy, and is not to be expected from this therapy in clarity and certainty as art, creation, imagination - is always a space of mystery and inscrutability - at all times. Features of Art Therapy in Ukraine are: folk, multimodalnist, commitment to new technologies, combining art activities and forms of psychotherapy, the priority development in the social sector and education. Today urgent need of registration in Ukraine specialty art therapist and the development of this specialty training.

Key words: art therapy, art therapy technology, psychotherapeutic encyclopedia, art.

Стаття надійшла до редколегії 04.09.13р.

Прийнята до друку 09.09.13р.

Рецензент: д.ф.н., проф. Возняк В.С.